

**Minimální
preventivní program
ZŠ Lužec nad Vltavou**

30. 9. 2019

Mgr. Iveta Králová Fonioková

1. Obsah

1.	ZÁKLADNÍ ÚDAJE	3
2.	Analýza výchozí situace	4
2.1.	Vnitřní zdroje školy	4
2.1.1.	Charakteristika školy	4
2.1.2.	Školní preventivní tým	4
2.1.3.	Vnitřní informační zdroje	5
2.2.	Vnější zdroje školy	5
2.3.	Dokumenty:	5
2.3.1.	Základní právní dokumenty:	5
2.3.2.	Metodické pokyny MŠMT	6
2.3.3.	Vyhlášky	6
2.4.	Monitoring rizikového chování --	6
2.5.	Výstupy z evaluace školního roku	6
2.6.	Plnění cílů nespecifické prevence.....	7
2.6.1.	Aktivity nespecifické prevence.....	7
3.	Cíle MPP	8
3.1.	Dlouhodobé cíle.....	8
3.2.	Střednědobé cíle.....	8
3.3.	Krátkodobé cíle.....	8
3.4.	Cílové skupiny	8
	Ředitel školy	9
	Výchovný poradce.....	9
	Školní metodik prevence	9
	Třídní učitel	9
	Pedagogové	9
3.5.	Metody a formy práce.....	9
4.	Aktivity MPP	10
4.1.	Tematické bloky realizované v rámci výuky.....	10
4.2.	Aktivity specifické prevence	10
4.3.	Aktivít nespecifické prevence	10
5.	Strategie prevence šikany pro školní rok 2017/2018.....	10
5.1.	Cíl programu	11
5.2.	Charakteristika šikany	11
5.2.1.	Důležité znaky šikanování	11
5.2.2.	Projevy šikanování.....	11
	Doporučení pro rodiče dotčených žáků, co mohou pozorovat	11
5.2.3.	Co šikanování není	13
5.3.	Základní postup v řešení šikany	14

5.3.1.	Jak bude postupovat pedagogický pracovník	14
5.3.2.	Jak bude postupovat ředitel školy	14
5.3.3	Jak postupují rodiče při podezření na šikanování	15
5.3.4.	Čemu by se měla škola vyvarovat při řešení šikanování	15
5.3.5.	Doporučený postup při vyšetřování řešení šikany	15
	Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011).....	15
	Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany (Kolář, 2011)	16
	Výchovná opatření	16
5.3.6.	Další práce s agresory	16
5.4.	Šikana zaměřená na učitele.....	16
5.4.1.	Specifika šikany zaměřené na učitele	17
5.4.2.	Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele.....	17
6.	Užitečné webové odkazy	17
	Příloha minimálního preventivního plánu	18

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Základní škola Lužec nad Vltavou, příspěvková organizace 1. máje 4, 277 06 Lužec nad Vltavou
Zřizovatel	Obec Lužec nad Vltavou
Telefon	315 691 270, 724 855 906
E-mail	reditel@zs-luzec.cz

Školní metodik prevence	Mgr. Iveta Králová Fonioková
Telefon	315 691 270
E-mail	Iveta.foniokova@zs-luzec.cz
Konzultační hodiny	Pondělí 14.00 – 15.00

Výchovný poradce	Mgr. Barbora Prchalová
Telefon	315 691 270
E-mail	barbora.prchlova@zs-luzec.cz
Konzultační hodiny	

2. Analýza výchozí situace

2.1. Vnitřní zdroje školy

2.1.1. Charakteristika školy

- Organizace: Základní škola Lužec nad Vltavou, příspěvková organizace
- Sídlo: 1. máje 4, 277 06 Lužec nad Vltavou
- IČO: 70989044
- Telefon: 315 691 270, 724 855 906
- Datová schránka: kcpma44
- www.zs-luzec.cz

Základní škola Lužec nad Vltavou, příspěvková organizace je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Je členěna na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem, druhý stupeň šestým až devátým ročníkem. Třídy se naplňují do 30 žáků. Součástí školy je školní družina, školní klub a školní výdejna. Kapacita školy je stanovena na 250 žáků.

Jsme menší „rodinná“ škola a máme menší a útulné prostředí. Třídy jsou světlé, většinou vybavené dvoumístnými lavicemi. Pro odkládání svršků a obuvi žáků slouží prostor v přízemí školy – každý žák má vlastní šatní uzamykatelnou skříňku. Nemáme vlastní tělocvičnu. K pohybovým aktivitám využíváme prostory kulturního a společenského střediska v Lužci nad Vltavou, vlastní venkovní hřiště či nedaleké sportovní hřiště.

Výuka probíhá v kmenových třídách 1. a 2. stupně a v několika odborných učebnách (dílny, počítačová učebna, relaxační učebna). Většina učeben je vybavena výpočetní technikou: interaktivní tabulí, dataprojektory a notebooky. Součástí školy je i školní knihovna a tři družiny.

Nárůst rizikového chování včetně zneužívání návykových látek se týká i populace dětí a mládeže školního věku. K nejohroženější skupině patří děti, které navštěvují základní školu.

Základním principem strategie prevence sociálně negativních jevů je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti. Aby si naši žáci uměli vytvořit správné morální hodnoty a dokázali rozvíjet dovednosti, které vedou k odmítání všech forem sebepoškozování a projevům agresivity, musíme jim být nápomocni i my pedagogové, kteří na ně výchovně působíme. A je velmi důležité preventivně působit od co nejnižšího věku, kdy ještě děti nemají utvořeny vlastní postoje a pevně stanovený žebříček hodnot. My jim můžeme správným způsobem pomoci, aby se formování těchto postojů a hodnot ubíralo správným směrem. Proto pracujeme podle Minimálního preventivního programu. Jde o komplexní prvek v realizaci preventivních aktivit, který je minimálně jednou ročně vyhodnocován. Sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Minimální preventivní program vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 20 006/ 2007- 51.

2.1.2. Školní preventivní tým

- ředitel školy: Ing. Pavla Kopeluková
- zástupce ředitele školy: Mgr. Jana Velická
- školní metodik prevence: Mgr. Iveta Králová Fonioková
- výchovná poradkyně: Mgr. Barbora Prchalová
- vedoucí žakovské rady: Mgr. Eva Zemanová
- pedagogové 1. a 2. stupně
- asistentky pedagogů
- provozní zaměstnanci školy

2.1.3. Vnitřní informační zdroje

- školní knihovna
- webové stránky školy (www.zs-luzec.cz)
- e- mailový kontakt
- ředitel školy: reditel@zs-luzec.cz
- zástupce ředitele: jana.velicka@zs-luzec.cz
- výchovný poradce: barbora.prchalova@zs-luzec.cz
- školní metodik prevence: iveta.foniokova@zs-luzec.cz
- schránka důvěry – vedle 1. družiny ve vestibulu
- školní nástěnky
- žakovská rada

2.2. Vnější zdroje školy

- Základní škola Lužec nad Vltavou spolupracuje:
- s PPP Mělník
- s krajským školním koordinátorem, okresním metodikem prevence
- s Obecním úřadem Lužec n. Vlt.
- s OO Policie ČR v Lužci n. Vlt.
- s Městským muzeem Mělník
- s JSDH Lužec n. Vlt.
- s KD Vltavan v Lužci nad Vlt. (divadelní a filmová představení)
- s obecní a školní knihovnou
- se Sociálním úřadem Mělník
- s Úřadem práce Mělník

2.3. Dokumenty:

2.3.1. Základní právní dokumenty:

- Zákon č. 84/ 2012 Sb., o rodině
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání (Školský zákon)
- Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů č. 563/2004 Sb.
- Zákon č. 106/2001 Sb., o návykových látkách
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 305/2009 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- Úmluva o právech dítěte

2.3.2. Metodické pokyny MŠMT

- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č. j. 20 006/2007-51, Věstník MŠMT sešit 3/2002
- Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, Č. j. 14 423/99-22, Věstník MŠMT 5/1999
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, Č. j. 28 275/2000- 22
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT Č. j. 21291/2010-28

1.3.3 Vyhlášky

- Vyhláška MŠMT č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních

2.4. Monitoring rizikového chování --

2.5. Výstupy z evaluace školního roku

Během školního roku jsou v rámci všeobecné prevence realizovány četné aktivity zaměřované na zvyšování povědomí žáků, kooperaci a komunikativní dovednosti. Část cílů specifické prevence je naplňována průběžně v rámci vyučovacích předmětů. Při výuce jsou uplatňovány různé metody a formy práce – diskuse, sociální hry, projekty, tvořivé dílny, besedy atd.

Témata pro 1. stupeň:

- Zdraví, prevence úrazů
- Mezilidské vztahy
- Agrese, násilí
- Návykové látky
- Šikana, kyberšikana
- Intolerance, rasismus

Témata pro 2. stupeň:

- Mezilidské vztahy
- Prevence úrazů
- Záškoláctví
- Agrese, násilí
- Rasismus, extremismus, xenofobie
- Návykové látky
- Sexting
- Poruchy příjmu potravy
- Domácí násilí
- Rizikové sexuální chování
- Negativní působení sekt

Realizujeme následující programy, besedy a akce:

- Projektová vyučování
- Lužecké dýňování
- Česko zpívá koledy

- Dopravní hřiště
- Návštěva Úřadu Práce v Mělníce
- Sběr
- Exkurse, třídní výlety

Projekty a akce zaměřené na zdravý životní styl a tělesnou zdatnost:

- Program Ovoce do škol
- Program Mléko do škol
- Školní turnaj ve vybíjené pro žáky II. stupně
- Školní turnaj v sálové kopané pro žák II. stupně
- McDonald's cup
- Perfektní den
- Škola v přírodě pro žáky 1. stupně
- Lyžařský kurs pro žáky 2. stupně

Kulturní akce:

- Školní akademie
- Návštěva filmových představení
- Návštěva divadelních představení
- Prezentace projektů
- Lužecké dýňování
- Adventní jarmark
- Vystoupení tanečního kroužku
- Recitační soutěž
- Soutěž Daniel

2.6. Plnění cílů nespecifické prevence

V oblasti primární nespecifické prevence se snažíme používat všechny metody a přístupy umožňující rozvoj harmonické osobnosti, včetně možnosti rozvíjet nadání a zájmy dítěte. Usilujeme o možnost zapojení co největšího množství žáků do školních aktivit, propagace a reprezentace školy, zájmových kroužků.

2.6.1. Aktivity nespecifické prevence

Projektové dny, sběr a další akce a aktivity např., dny otevřených dveří, besedy, prezentace školy na veřejnosti, exkurse, výlety aj.

Každoročně usilujeme o naplňování těchto cílů:

- vedení žáků k udržování kázně
- vedení žáků ke zdravému životnímu stylu
- podpora sociálních dovedností žáků
- spolupracovat se státní policií, pedagogicko-psychologickou poradnou
- zapojovat co největší počet žáků do vědomostních soutěží a olympiád
- při výuce uplatňovat různé metody a formy práce
- zaměřit se na problémové třídní kolektivy a žáky
- pokračovat v činnosti žakovské rady
- pracovat na dobré komunikaci a spolupráci s rodiči žáků
- realizovat projektová vyučování
- realizovat propagaci školy

3. Cíle MPP

3.1. Dlouhodobé cíle

- vést žáky k správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, poznání sebe sama, zvládnutí stresových situací, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci návykových látek, a tím tak zvýšit jejich sebevědomí a odolnost vůči sociálně nežádoucím jevům (poskytování informací, besedy apod.)
- reagovat na aktuální stav prevence sociálně nežádoucích jevů
- včas zjistit všechny projevy fyzického i psychického násilí mezi žáky
- spolupracovat s rodiči žáků
- vytvářet podmínky pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim žáků a učitelů
- optimalizovat vztahy mezi žáky a učiteli
- pravidelně informovat pedagogy o všech problémech, které se vyskytnou u žáků školy
- zajistit odborné vzdělávání všech pedagogů v oblasti primární prevence
- spolupracovat se všemi institucemi a organizacemi v oblasti prevence
- co nejširší nabídka činností pro využití volného času dětí a mládeže
- učit děti, jak se co nejlépe orientovat ve světě dospělých a posilovat jejich sebevědomí, aby byly mj. připraveny na přechod ze základní školy na učiliště či na střední školy
- vedení žáků ve vztahu k přírodě a ekologickému chování (enviromentální výchova)

3.2. Střednědobé cíle

- zajištění pravidelné práce s třídním kolektivem (třídní učitel, ŠMP, VP)
- podpora vzájemné činnosti žáků (Žakovská rada)
- pravidelné setkávání pedagogů (i neformální)
- podpora zájmu rodičů o dění ve škole (Den otevřených dveří, Projektový den, Prezentace projektů, Akademie, Matematiky pro rodiče- Hejného metoda...)
- další vzdělávání pedagogů

3.3. Krátkodobé cíle

- zajistit besedy či jiné aktivity s tématy prevence rizikového chování (OSPOD, Policií ČR, PPP)
- zapojovat žáky do aktivit školy, podpora činností zaměřených na vhodné využití volného času dětí
- řešit aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- umístění MPP na webové stránky školy

3.4. Cílové skupiny

Školní preventivní strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Individuální pozornost je věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykové látky a rodičům žáků-agresorů v případech šikany.

Na realizaci Preventivního programu školy se podílejí všichni zaměstnanci školy.

Ředitel školy

Hodnotí efektivitu prevence sociálně negativních jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. V případě potřeby svolává výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

Výchovný poradce

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí pedagogům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými. Učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálech o potížích žáka (osobnostních, rodinných, vztahových), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktech s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách. Výchovný poradce navrhuje opatření a svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linka bezpečí apod.) Jedná se sociálním odborem. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti- SPC, PPP, OSPOD.

Školní metodik prevence

Metodik prevence spoluvytváří Minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, jednou za pololetí hovoří na poradě na aktuální téma, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice sociálně negativních jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci Minimálního preventivního programu.

Třídní učitel

Spolupracuje se školním metodikem prevence, výchovným poradcem na zachycování varovných signálů. Podílí se na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě, na realizaci Minimálního preventivního programu. Zprostředkovává komunikaci se členy pedagogického sboru. Je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření.

3.5. Metody a formy práce

V rámci výuky rozvoji kompetencí žáků jsou využívány nejen tradiční metody a formy práce (informační- výklad, přednáška, beseda) ale také:

- **dovednostní**- dramatická výchova, modelové situace, sport, turistika, relaxace, zájmové kroužky, sociální hry

- **postojové**- optimistická životní orientace, zlepšování prostředí kolem sebe, scénky, rozhovory, manuální práce, pomoc druhým
- **komunitní kruh**

4. Aktivity MPP

4.1. Tematické bloky realizované v rámci výuky

Témata pro 1. stupeň:

- Zdraví, prevence úrazů
- Mezilidské vztahy
- Agrese, násilí
- Návykové látky
- Šikana, kyberšikana
- Intolerance, rasismus

Témata pro 2. stupeň:

- Mezilidské vztahy
- Prevence úrazů
- Záškoláctví
- Agrese, násilí
- Rasismus, extremismus, xenofobie
- Návykové látky
- Sexting
- Poruchy příjmu potravy
- Domácí násilí
- Rizikové sexuální chování
- Negativní působení sekt

(Na druhém stupni začlení jednotliví vyučující témata do časově tematických plánů tak, aby korespondovala s probíraným učivem).

4.2. Aktivity specifické prevence

Aktivity specifické prevence budou zařazovány podle aktuální nabídky a konkrétní situace v jednotlivých třídních kolektivech.

4.3. Aktivit nespecifické prevence

Volnočasové aktivity nabízené školou

5. Strategie prevence šikany pro školní rok 2017/2018

(Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních – č.j. MSMT-21149/2016)

5.1. Cíl programu

Hlavním cílem prevence šikánování a násilí ve škole je podpora pozitivních vztahů mezi žáky, také mezi žáky a učiteli. Ve škole vytváříme bezpečné, respektující a spolupracující prostředí.

5.2. Charakteristika šikany

„Šikana je nebezpečná sociální nemoc, kdy jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci. Nezbytnou součástí šikany je nepoměr sil, kdy agresor má převahu nad obětí, ta se mu není schopna bránit.“¹ Zahrnuje i fyzické útoky v podobě bití, vydírání, poškozování věcí, loupeží; také útoky slovní-nadávky, vyhrožování, pomluvy.

Šikana se může projevat i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka nebo žáků skupinou spolužáků.

Šikana se také realizuje prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu, ta je v současné době jednou z nejčastějších forem šikany. Může mít podobu např. zakládání falešných profilů žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, jedná se ale i o odesílání výhružných sms atd. Na rozdíl od šikany tváří v tvář má kyberšikana mnohem větší dosah, proto se zhoršuje prožívání oběti.

5.2.1. Důležité znaky šikánování

- záměrnost
- cílenost
- nepoměr sil
- bezmocnost oběti
- nepříjemnost útoku
- samoúčelnost agrese
- opakování

5.2.2. Projevy šikánování

Doporučení pro rodiče dotčených žáků, co mohou pozorovat

Šikánování má ve svých projevech velice různou podobu s následky především na psychické zdraví.

- za dítětem domů nepřichází spolužáci, kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- školní pomůcky dítěte jsou poškozené nebo znečištěné
- znečištěný oděv či poškozený oděv dítěte
- dítě neustále postrádá některé své věci (svačinu, peníze...)
- dítě mění svou pravidelnou cestu do školy
- dítě si vymýšlí důvody pro absenci ve škole, vyhýbá se školní docházce
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma
- školní prospěch dítěte se zhoršuje
- dítě nedokáže vysvětlit modřiny, škrábance nebo řezné rány
- dítě usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu

¹ KOLÁŘ, 2005, S. 27

- dítě je neobvykle agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje zlobu i vůči rodičům

5.2.3. Co šikanování není

„Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese. Například, když se poperou dva přibližně stejně silní žáci například kvůli dívce, která se jim líbí oběma, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit. **Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.**“²

Rozdíl mezi šikanováním a škádlením (Kolář, 2011)

ŠIKANOVÁNÍ	ŠKÁDLENÍ
Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže bránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho bolí.	Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádkým nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.
Záměr: Ublížit, zranit a ponížit.	Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.
Motiv: Základní tandem – moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost, žárlivost, předcházení vlastnímu týrání, vykonání něčeho velkého...	Motiv: Sblížení, náklonnost, zájem o druhé, seznamování. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. Být odolnější, zmužnění.
Postoj: Devalvace, znevážení druhého.	Postoj: Respekt k druhému a sebeúcta.
Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.	Citlivost: Vcítění se do druhých.
Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.	Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a přecitlivěné.
Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.	Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.
Právo a svoboda: Bezpráví. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplátí je	Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení

² Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních – č.j. MSMT-21149/2016

tvrdě ztrestáno.	opětovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.
Důstojnost: Poníženi lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.	Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit poníženi. Necítí se trapně a uboze.
Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.	Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.
Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.	Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.

5.3. Základní postup v řešení šikany

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci výskytu šikany. Škola ale musí být připravena i na situaci, kdy se i přes všechna opatření šikana objeví. Po vyhodnocení závažnosti situace je povinná zvolit způsob šetření. Škola může při řešení šikany požádat i o pomoc zvenčí- např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci, Policii ČR.

5.3.1. Jak bude postupovat pedagogický pracovník

- Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, konfrontuje svá pozorování s dalšími kolegy, neprodleně informuje ředitele školy.
- Škola je povinná informovat rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, kdy se podezření šikanování neprokáže.
- Pedagogický pracovník je povinen ihned zahájit vyšetřování šikanování, informují-li ho rodiče o podezření šikanování. Spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.

5.3.2. Jak bude postupovat ředitel školy

- Po přijetí informace o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák) rozhodne, zda škola zvládne vyřešit šikanu vlastními silami (tj. ve spolupráci s metodikem prevence, výchovným poradcem, ostatními pedagogickými pracovníky, nebo zda je potřebná pomoc zvenku.
- Jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů.
- Zajistí informování rodičů dotčených dětí o vyšetřování šikany i o výsledcích šetření.
- V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkování péče (PPP, SVP, SPC...).
- Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je také možné podat na státní zastupitelství.

- Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají povinnost zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání).
- Škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (§6, 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).
- (Možno doplnit o zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník- trestné činy)

5.3.3 Jak postupují rodiče při podezření na šikanování

- Rodiče informují třídního učitele či dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách či nebo dohledu nad žáky k šikanování dochází.
- Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy.
- V případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy.
- Jsou-li rodiče přesvědčeni, že postupuje škola při řešení šikanování nedostatečně, je možné obrátit se svou stížností na škole nadřízené orgány.

5.3.4. Čemu by se měla škola vyvarovat při řešení šikanování

- přehlížení, bagatelizaci násilného chování nebo agrese
- neodkazovat a nespolehat se na to, že by si oběť svoji situaci vyřešila sama, postavila se agresorovi
- nenutit žáky k veřejnému zhodnocení situace, k okamžité omluvě
- vedení rozhovoru s žákem o situaci v přítomnosti ostatních žáků
- agresivnímu řešení problému (např. násilím)
- automatické obviňování oběti
- příliš autoritativního řešení (např. zastrasováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany či jinému rizikovému jednání

5.3.5. Doporučený postup při vyšetřování řešení šikany

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany;
2. rozhovor s informátory a oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a. rozhovor s agresory- směřování k metodě usmíření
 - b. rozhovor s agresory-směřování k metodě vnějšího nátlaku;
7. realizace vhodné metody:
 - a. metoda usmíření
 - b. rozhovor s agresory (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

8. třídní hodina:
 - a. efekt metody usmíření
 - b. oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou

Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany (Kolář, 2011)

A. První kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku- bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

1. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
2. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
3. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
4. oznámení na policii, paralelně- navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

1. rozhovor s obětí a informátory;
2. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
3. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
4. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora s obětí

D. Léčba

1. Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Výchovná opatření

Potrestání agresorů dle závažnosti případu:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- snížení známky z chování
- přestup do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny

5.3.6. Další práce s agresory

V případě další potřeby - zprostředkování péče pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří šikanování přihlíželi, ale nezasáhli.

5.4. Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Šikanu zaměřenou proti učiteli nelze interpretovat pouze jako výsledek osobnostních charakteristik učitele, jeho sociálních či pedagogických kompetencí. Vedení školy, potažmo její zřizovatel, odpovídají za prevenci i řešení šikany.

5.4.1. Specifika šikany zaměřené na učitele

- dochází k narušení jasně definovaných rolí- učitel x žák
- žák získává pozici větší moci než pedagog (bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele)
- nejčastěji se odehrává ve škole, ale i mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga, v kyberprostoru

5.4.2. Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

- Je důležité si uvědomit, že pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v této situaci obětí.
- Pedagog by tedy vzniklou situaci neměl řešit sám, měl by kooperovat s kolegy, vyhledat pomoc, která by zajistila bezpečí pro učitele a řešila vzniklou situaci s žáky, rodiči i s ostatními pedagogy.
- Pro třídu, kde šikana zaměřená na učitele probíhala, škola zaopatří intervenční program k řešení šikany k znovuoobnovení bezpečí ve třídě.

6. Užitečné webové odkazy

Minimalizace šikany	www.minimalizacesikany.cz
Společenství proti šikaně	www.sikana.org
Sdružení Linka bezpečí	www.linkabzpeci.cz ; 116 111
Veřejný ochránce práv	www.ochrance.cz
E-Nebezpečí pro učitele	www.e-nebezpeci.cz

Literatura

- Bendl, S.: Prevence a řešení šikany ve škole. Praha: ISV, 2003.
Braun, R.: Diagnostika školní třídy. Skupinová práce se třídou. Praha: IPPP ČR, 2008.
Kolář, M.: Bolest šikanování. Praha: Portál, 2005.
Kolář, M.: Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011.
Kolář, M.: Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál, 2000.
Vágnerová, K.: Minimalizace šikany. Praktické rady pro rodiče. Praha: Portál, 2009.

Ing. Pavla Kopeluková, ředitelka školy

Příloha minimálního preventivního plánu
Volnočasové aktivity 2019 - 2020

Angličtina hrou I. + II.	Pí. Ivana Fryčová
Anglická hrou III.	Pí. Ivana Fryčová
Konverzace v anglickém jazyce IV. A V. třída	Pí. Ivana Fryčová
Dobrá vařečka I	Mgr. Iveta Králová-Fonioková
Klub mladého diváka	Pí. Jana Ramešová, Mgr. Jana Velická
Příprava na přijímací zkoušky na víceletá gymnázia- ČJ, M	Mgr. Barbora Prchalová, Mgr. Ivana Ševčíková
Příprava na přijímací zkoušky SŠ-ČJ, M	Mgr. B. Prchalová, Mgr. Irena Vargovčíková
Taneční kroužek- I, II, III	Mgr. Barbora Prchalová
Florbal I. stupeň	P. Adam Kučera
Florbal II. stupeň	P. Adam Kučera
Tvůrčí dílny I. stupeň	Pí. Ivana Fryčová, Pí. Martina Mikešová, Mgr. Iveta Králová Fonioková
Tvůrčí dílny II. stupeň	Mgr. Jana Velická, Mgr. Ivana Ševčíková, Pí. Ivana Fryčová, Pí. Martina Mikešová, Mgr. Iveta Králová Fonioková